

Rente. Ifølge det i Kommissionsbetænkningen af 18. Januar 1916 af Mindretal B. stillede Forslag skal Afgiften beregnes som en foranderlig Rente af den ved Brugets Oprettelse ansatte Jordværdi, der skal udgøre en uforanderlig og fra Statens Side uopsigelig Prioritet, idet Rentefoden for 5 Aar ad Gangen skal fastsættes efter et Gennemsnit af Kurserne i det foregaaende Femaar for de af Kongeriget Danmarks Hypotekbank udstedte Obligationer. Efter det af Mindretal A. stillede Forslag skal Jorden derimod omvurderes hvert 5te Aar, og Afgiften for det følgende Femaar beregnes som en Rente af den ved Omvurderingen ansatte Værdi, hvad enten denne er højere eller lavere end den oprindelig ansatte, idet Rentefoden i øvrigt skal beregnes paa den af Mindretal B. foreslaaede Maade.

Efter min Opfattelse beror det imidlertid paa en Misforstaaelse, naar det antages, at de foreslaaede nye Regler om Oprettelsen af mindre Jordbrug vil stille Jorden til Raadighed for Brugerne paa gunstigere Betingelser end den gældende Statshusmandslovgivning. Naar Jordafgiften fastsættes efter en Værdiansættelse af Jorden under Forudsætning af, at denne henhører under en middelstor Bondegaard, vil ganske vist den første Bruger slippe for den utvivlsomt eksisterende Overpris paa den Jord, der i det aabne Marked købes til Oprettelsen af mindre Jordbrug. Men denne Fordel vil kun komme den første Bruger til gode. I Tilfælde af Ejerskifte vil nemlig de gunstigere Vilkaar, hvorpaa der kan erhverves Brugsret over den paagældende Jord sammenlignet med Vilkaarene for Brugen af anden Jord, medføre, at første Bruger kan opnaa en højere Afstaaelsessum for Jorden, der i det væsentlige vil sluge Fordelen ved de gunstigere Vilkaar. En Ændring i dette Forhold vilde — som Hr. Riis-Hansen med Rette har gjort opmærksom paa (jfr. Betænkningen af 18. Januar 1916 S. 52) — kun kunne indtræde, hvis Staten var i Stand til at byde hver den, der ønsker det, Jord paa tilsvarende Vilkaar. Hvis Staten vilde forsøge noget saadant eller blot i lidt større Omfang optræde som Jordkøber for at oprette mindre Jordbrug efter de foreslaaede Regler, vilde der imidlertid — naar de nugældende Regler om Ejendomsretten til Jorden forblev uforandrede — indtræde en betydelig Prisstigning ikke alene paa den Jord, som Staten købte, men paa al Jord, og Vilkaarene for Oprettelsen af mindre Jordbrug vilde da i det hele blive skærpede. Anderledes vilde Sagen naturligvis stille sig, hvis Staten samtidig regulerede Jordprisen ved nye Lovbestemmelser om Beskatning af Jord og Ekspropriation af Jord efter offentlig Takst, men efter den Stilling, som Flertallet af Kommissionen har indtaget til de af mig indbragte, ovenfor omtalte Forslag, maa jeg gaa ud fra, at Flertallet ikke har til Hensigt at foreslaa noget saadant.

Ligesaa lidt som jeg derfor vil kunne tiltræde Tanken om, at Staten skal optræde som Køber af Jord til Oprettelsen af mindre Jordbrug, ligesaa lidt kan jeg tiltræde de Regler om Brugsformen, der er foreslaaet i Betænkningen af 18. Januar 1916. Mine Indvendinger gælder særlig det af Mindretal A. stillede Forslag, hvorimod jeg ikke behøver at gaa ind paa de af Mindretal B. foreslaaede Regler for Afgiftens Beregning, der ikke kan faa nogen selvstændig Betydning, naar Ejeren frit skal kunne opsiges Statens Prioritet. Med Hensyn til det af Mindretal A. stillede Forslag skal jeg bemærke, at det selvfølgelig er en Fordel for Brugerne, at de, naar Jordprisen falder, faar den aarlige Afgift beregnet efter den lavere Værdi, hvortil Jorden i saa Fald vil blive ansat. Men til denne Fordel svarer jo et Tab for Statskassen, der efter Omstændighederne kan blive ret betydeligt, og det turde dog være ret uforsvarligt at lade Staten bringe et stort Offer, for at et Mindretal af Landets Jordbrugere kan komme til at arbejde under gunstigere Vilkaar end de øvrige Jordbrugere. Paa den anden Side vil den Forhøjelse af Afgiften, der skal indtræde, naar Jordpriserne stiger, vække Misfornøjelse hos Brugerne og utvivlsomt fremkalde Krav om en Ret til at afløse Afgiften, og efter min Opfattelse vil Lovgivningsmagten heller ikke være i Stand til med nogen synderlig Vægt at modsætte sig et saadant Krav.